

Henryk Zins

Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Historycznego Oddziału Lubelskiego (7 V 1964 - 3 VI 1965)

Rocznik Lubelski 7, 267-275

1964

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poświęconej dziejom młodzieżowego ruchu studenckiego na Lubelszczyźnie (od „Bratniaka” do ZSP). Przygotowania tego opracowania podjęło się Koło Historyków i prace nad zbieraniem materiałów są już zaawansowane.

Nie będzie chyba przesadą, jeśli w świetle powyższego, migawkowego naszkicowania ważniejszych osiągnięć Koła, jego pracę ocenimy pozytywnie. Ten optymistyczny sąd jest — jeśli tak można określić — wypadkową kilku momentów, z których najważniejszym jest zapał i poważne traktowanie pracy w organizacji. Analizując aktywność działalności poszczególnych członków Koła, można zauważyć budujący i oby nie efemeryczny, objaw. W latach ubiegłych (a obecnie nawet w większości kół tego typu w Polsce) angażowali się przede wszystkim studenci lat starszych, którzy opracowując referaty i głosy w dyskusji na różnego typu studenckie sesje naukowe czynili to w ramach przygotowań swoich prac magisterskich. Referaty takie były najczęściej streszczeniami lub obszernymi fragmentami tych właśnie prac. Obecnie zaś, jak w świetle przytoczonych faktów widać, uaktywnili się studenci lat młodszych, dla których często taki referat to pierwsza na uczelni próba ujawnienia swoich umiejętności i talentu.

Wreszcie, omawiając rezultaty działalności Koła, nie sposób pominąć niewątpliwych zasług przede wszystkim kolejnych jego kuratorów: prof. dr. J. Willaume’a i prof. dr. K. Myślińskiego, jak też opiekunów: dr. M. Zakrzewskiej-Dubasowej, dr. R. Orłowskiego i dr. A. Koprukowniaka, następnie władz administracyjnych uczelni i w ogóle innych naukowców, których poświęcenie i bezinteresowność w niesieniu pomocy młodym historykom-studentom zasługuje na uznanie.

Stanisław Wiśniewski

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO ODDZIAŁU LUBELSKIEGO (7 V 1964 r. — 3.VI 1965 r.)

Sprawozdanie Zarządu Oddziału PTH zostało podzielone na cztery zasadnicze części, w których kolejno są omówione sprawy organizacyjne Oddziału, posiedzenia naukowe, akcja upowszechniania i popularyzowania wiedzy historycznej i działalność wydawnicza.

I. Stan organizacyjny oddziału

W okresie sprawozdawczym liczba członków Oddziału utrzymywała się mniej więcej na poziomie lat ubiegłych i wynosi obecnie 82 osoby. Pracami Oddziału kierował Zarząd w składzie: prezes — prof. dr Henryk Zins, wiceprezesi — dr Ryszard Bender i dr Zygmunt Mańkowski, sekretarz — dr Albin Koprukowniak, skarbnik — mgr Jerzy Zaremba, członkowie — mgr Franciszek Cieślak, dr Władysław Ćwik, doc. dr Stanisław Krzykała, prof. dr Kazimierz Myśliński, dr Stanisław Tworek i mgr Eugenia Zaleska. Zastępcą sekretarza był mgr Edward Mierzwa. Członkami Zarządu Głównego PTH z ramienia naszego Oddziału byli: doc. dr Tadeusz Mencil oraz ks. prof. dr Mieczysław Żywczyński.

Przy naszym Oddziale istniały następujące Komisje i Sekcje:

1. Komisja wykładów i odczytów pod przewodnictwem prof. Henryka Zinsa (członkowie: dr R. Bender i dr Z. Mańkowski).
2. Komisja wydawnicza pod przewodnictwem prof. J. Mazurkiewicza (członkowie: doc. St. Krzykała, dr Z. Mańkowski, doc. T. Mencil, prof. K. Myśliński).
3. Sekcja sesji wyjazdowych pod przewodnictwem dr. St. Tworka.
4. Sekcja dydaktyczna pod przewodnictwem mgr E. Zaleskiej z udziałem prof. J. Dobrzańskiego.
5. Sekcja kontaktów terenowych pod przewodnictwem mgr. Fr. Cieślaka (członkowie: dr Wł. Ćwik i mgr A. Iskrzycki).
6. Sekcja miłośników Lublina pod przewodnictwem prof. J. Mazurkiewicza (członkowie: mgr H. Gawarecki, mgr A. Korobowicz i mgr J. Zaremba).

II. Posiedzenia naukowe

W okresie sprawozdawczym odbyło się 9 posiedzeń naukowych z następującymi referatami:

1. Dr M. Zakrzewska-Dubasowa *Osadnictwo ormiańskie w okresie Rzeczypospolitej* (18 VI 1964 r.).
2. Doc. dr R. Kamienik *Pompejusz w świetle najnowszych badań* (5 XI 1964).
3. Mgr W. Wołczew *Sytuacja polityczna w okresie powstania PKWN* (26 XI 1964).
4. Prof. dr J. Dutkiewicz *Marceli Handelsman jako historyk epoki napoleońskiej* (3 XII 1964 r.).
5. Mgr A. Witusik *Elekcja Jana Kazimierza* (21 I 1965 r.).
6. Doc. dr R. Kamienik *Grabież dzieł sztuki w okresie cesarstwa rzymskiego* (8 IV 1965 r.).
7. Prof. dr H. Katz z UŁ *Powstanie styczniowe, demokracja angielska i założenie I Międzynarodówki* (6 V 1965 r.).
8. Prof. dr J. Topolski z UAM *Rola szlachty w rozwoju kapitalizmu w Europie* (12 V 1965 r.).
9. Doc. dr T. Zawadzki z UAM *Z metodologii badań historii starożytnej Rzymu* (20 V 1965 r.).

W stosunku do poprzednich okresów ilość posiedzeń naukowych utrzymywała się mniej więcej na tym samym poziomie, tzn. jednego zebrania na miesiąc. Pewnej zmianie uległa natomiast tematyka wygłaszanych na posiedzeniach referatów. Zaznaczyło się znaczne rozszerzenie problematyki, odejście od wąsko pojętej regionalistyki, wprowadzanie zagadnień ogólniejszych, zarówno z zakresu historii Polski, jak i powszechnej. Na 9 wygłoszonych odczytów aż 5 odnosiło się do historii powszechnej, w tym 3 do mało uwzględnianej dotąd u nas historii starożytnej, 1 do dziejów feudalnych, 1 do historii nowożytnej. Historii Polski poświęcono 4 referaty: 2 epoce feudalnej, 1 nowożytnej i 1 najnowszej. W sumie historia starożytna była reprezentowana przez 3 referaty, historia epoki feudalnej przez 3 oraz historia nowożytna i najnowsza również przez 3 referaty, co mogłoby świadczyć o dosyć proporcjonalnym rozłożeniu się zainteresowań w zakresie poszczególnych epok historycznych. Prelegentami byli zarówno członkowie naszego Oddziału, jak i historycy zapraszani z innych ośrodków. Obok uczonych starszego i średniego pokolenia, zapraszano do wygłoszenia odczytów również i historyków początkujących, którzy uzyskiwali w ten sposób pierwszą nieraz możliwość

wystąpienia z referatem na posiedzeniu naukowym i okazję poddania ocenie i dyskusji swych pierwszych poważniejszych prac. Wydaje się, że w przyszłości należałoby powiększyć ilość posiedzeń naukowych do 2 w miesiącu, w związku z coraz większą aktywnością naszego ośrodka.

Przeciętna frekwencja na posiedzeniach wynosiła ok. 30 osób, głównie ze względu na spore zainteresowanie studentów wyższych lat historii i członków Kół Naukowych dla pracy naszego Oddziału. Zwiększył się też udział nauczycieli historii lubelskich szkół średnich. Natomiast wydaje się, że zmalał udział starszych historyków uniwersyteckich, co w części można wytłumaczyć lokalizacją miejsca odbywanych zebrań, oddalonego dosyć od centrum miasta. Zebrania Oddziału z udziałem przyjezdnych prelegentów cieszyły się w każdym razie większym powodzeniem. Można to wytłumaczyć atrakcyjnością samych referatów, zawierających zwykle — co było zamierzonym posunięciem z naszej strony — omówienie problematyki u nas mało uprawianej, względnie odwrotnie, jak to miało miejsce w wypadku prof. Dutkiewicza, tematyki w jakimś stopniu związanej z naszym środowiskiem badawczym.

W roku sprawozdawczym udało się ożywić działalność Sekcji Dydaktycznej naszego Oddziału, która pod przewodnictwem mgr E. Zaleskiej potrafiła przyciągnąć sporą ilość nauczycieli szkół średnich. Zarząd od początku swojej kadencji przywiązywał dużą wagę do nawiązania bliższego kontaktu z nauczycielstwem szkół lubelskich, uważając, że omawianie zagadnień dydaktyki historii na różnych jej szczeblach leży we wspólnym interesie pracowników uniwersyteckich i gimnazjalnych. Mimo różnych trudności udało się zorganizować trzy posiedzenia naukowe tej sekcji z następującymi referatami:

1. Dr Z. Mańkowski *Rola historii w świecie współczesnym* (13 I 1965).
2. Prof. dr J. Dutkiewicz z UE *Nauczanie problemowe historii* (27 I 1965).
3. Mgr E. Zaleska *Nowe założenia programowe nauczania historii w Liceach Ogólnokształcących* (25 III 1965 r.).

Stosunkowo duża frekwencja na posiedzeniach Sekcji Dydaktycznej (przeciętnie 41 osób) pozwala żywić dobre nadzieje na dalszy rozwój tej tak potrzebnej formy pracy Oddziału PTH.

II. Upowszechnianie i popularyzacja wiedzy historycznej

Szczególnie ożywioną działalność przejawiał ustępujący Zarząd w zakresie upowszechniania historii. W kilku równolegle prowadzonych seriach odczytowych na terenie miasta oraz na sesji wyjazdowej w Lubartowie i w indywidualnych prelekcjach w terenie, członkowie naszego Oddziału zaprezentowali ogółem 26 referatów poświęconych zarówno historii regionalnej, jak i tematyce ogólnopolskiej i powszechnej.

A. Problematyka ogólnohistoryczna znalazła się w rozpoczętej przez nasz Oddział dla uczczenia Tysiąclecia Państwa Polskiego serii publicznych odczytów pod ogólnym tytułem: *Polska w kulturze powszechnej*. Celem tej imprezy odczytowej, zaplanowanej na ok. 15 referatów, jest ukazanie wkładu Polski do dziejów powszechnych ze szczególnym podkreśleniem tych faktów i zjawisk, które świadczą o pozycji i miejscu naszego kraju w procesie ogólnohistorycznym w różnych okresach dziejów. Dotąd wygłoszono dwa referaty w tej serii.

1. doc. dr A. Gardawski *Początki państwa polskiego w świetle najnowszych badań archeologicznych* (4 XII 1964 r.).

2. prof. dr A. Gieysztor *Geneza narodowości polskiej* (11 XII 1964 r.).

Oba odczyty cieszyły się dużą frekwencją, na referacie prof. Gieysztora było obecnych ok. 150 słuchaczy. Ze względu na pewne trudności organizacyjne, nieodtrzymanie terminu przez jednego z zaproszonych z zewnątrz prelegentów, oraz nadmiar urządzanych przez nasz Oddział akcji odczytowych, trzeba było chwilowo cykl ten przerwać. Jego wznowienie w formie cotygodniowych prelekcji zostało zaprojektowane na jesień w ramach uroczystości wieńczących Tysiąclecie.

B. Bardzo żywą działalność przejawiała kierowana przez prof. dr. J. Mazurkiewicza Sekcja Miłośników Historii Lublina. Można stwierdzić, że sekcja ta z powodzeniem spełniała ważne zadanie popularyzacji historii regionalnej wśród szerokiego rzesz mieszkańców Lublina. Okazało się, że słuszną była decyzja wyłączenia tematyki regionalnej w odrębnej sekcji i organizowania zebrań w Klubie „Nora”, a więc w samym centrum miasta. Wygłaszane tam przez członków naszego Oddziału odczyty i prelekcje na temat przeszłości Lublina i Lubelszczyzny, cieszyły się dużym powodzeniem, o czym świadczy przeciętna frekwencja ok. 55 osób na jednym odczycie. Dzięki tej formie popularyzacji historii regionalnej został też nawiązany bliższy kontakt z miejscowymi miłośnikami historii i Oddział nasz pozyskał nowych sympatyków. Należy podkreślić niejednokrotnie bardzo żywy stosunek słuchaczy, przeważnie nie zawodowych historyków, do przedstawianych w Klubie „Nora” referatów, ich aktywny udział w dyskusji, jaka się wywiązywała, zwłaszcza jeśli idzie o tematy poruszające nowsze dzieje Lublina.

Ogółem wygłoszono w Sekcji Miłośników Historii Lublina 8 referatów. A oto ich tematy:

1. Mgr inż. H. Gawarecki *Teatry dawnego Lublina* (12 X 1964 r.).

2. Doc. dr A. Kierek *O rozwoju przemysłu lubelskiego w XIX w. i w pierwszych latach w. XX* (10 XII 1964 r.).

3. Mgr J. Reder *O rozwoju terytorialnym Lubelszczyzny* (14 I 1965 r.).

4. Dr Wł. Ćwik *Z dziejów sądownictwa w Lublinie* (25 II 1965 r.).

5. Prof. dr J. Mazurkiewicz *Odrębności prawne województwa lubelskiego* (2 III 1965 r.).

6. Dr W. Śladkowski *Kolonizacja niemiecka na Lubelszczyźnie w latach 1864—1915* (18 III 1965 r.).

7. Dr M. Zakrzewska-Dubasowa *Rola Ormian w dawnej kulturze polskiej* (1 IV 1965 r.).

8. Dr M. Stankowa *Życie i działalność Sebastiana Klonowica* (29 IV 1965 r.).

Nie tylko na terenie Lublina, ale i w kilku miastach powiatowych członkowie naszego Oddziału wygłaszali odczyty poświęcone dziejom regionalnym. Dr J. Gurba mówił 18 XII 1964 r. w Puławach o powiecie puławskim w świetle znalezisk archeologicznych, doc dr St. Krzykała w tymże dniu i miejscu ukazał związki łączące Ludwika Waryńskiego z Puławami. Mgr W. Wołczew przedstawił w Hrubieszowie referat *Powiat hrubieszowski w okresie utrwalania władzy ludowej* (13 VI 1964 r.).

C. W okresie Dni Lublina Oddział nasz pragnął czynnie włączyć się do uroczystości i zgłosił serię następujących odczytów z historii Lublina (29 V—2 VI 1965 r.):

1. Prof. dr H. Zins *Rola PTH w organizowaniu badań nad dziejami Lublina*.
2. Prof. dr K. Myśliński *Rola Lublina w dawnej Polsce*.
3. Prof. dr J. Mazurkiewicz *Z dziejów ustroju dawnego Lublina*.
4. Dr M. Stankowa *Lublin w okresie Renesansu*.
5. Doc. dr T. Mencil *Lublin między powstaniem listopadowym i styczniowym*.
6. Dr A. Kopruckowiak *Lublin na przełomie XIX i XX w.*
7. Doc. dr St. Krzykała *Z rewolucyjnych tradycji Lublina w okresie 1918—1939*.
8. Dr Z. Mańkowski *Lublin w okresie okupacji*.

D. Mówiąc o pracy naszego Oddziału na terenie województwa i o jego roli jako popularyzatora i organizatora badań regionalnych, należy podkreślić duży wysiłek włożony przez członków Zarządu, zwłaszcza przez dr. Śt. Tworka, w urządzenie sesji historycznej w Lubartowie w dniu 11 maja 1965 r. Sesja została zorganizowana wspólnie z Prezydium PRN w Lubartowie oraz Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Lubartowskiej. Na jej program złożyły się referaty w liczbie 7 wygłoszone przez członków Oddziału (5 referatów) oraz opracowane przez historyków lubartowskich (2 referaty). Referaty wygłosili: dr St. Tworek, mgr T. Opas, dr A. Kopruckowiak, doc. dr St. Krzykała, mgr Z. J. Hirsz, mgr J. Lulek i mgr J. Smolarz. Wszystkie te referaty dawały w chronologicznym ujęciu zarys dziejów Lubartowa od 1543 r. do chwili współczesnej i łącznie z 7 głosami w dyskusji i komunikatami stanowią dosyć wyczerpującą próbę opracowania dziejów Lubartowa. Ukażą się one w edycji książkowej. Warto podkreślić, że sesja lubartowska spotkała się z dużym zainteresowaniem społeczeństwa miejscowego o czym świadczy obecność ok. 200 słuchaczy z Lubartowa i powiatu. Na sali obrad obecni byli przez cały czas przedstawiciele miejscowych władz wraz z sekretarzami KP PZPR. Pierwszy sekretarz KW PZPR, Wł. Kozdra, przysłał do prezydium sesji telegraficzne pozdrowienia wraz z życzeniami owocnych obrad.

E. Kończąc omawianie pracy ustępującego Zarządu Oddziału PTH w zakresie popularyzacji wiedzy historycznej, należy wspomnieć jeszcze o kilku podjętych przez nas inicjatywach na najbliższą przyszłość.

W związku z uroczystościami Tysiąclecia Polski, Zarząd wysunął wobec Prezydium MRN w Lublinie, a następnie do Wydziału Kultury WRN, projekt włączenia PTH do przygotowywanych na jesień obchodów. Przewiduje się w nim zorganizowanie:

1. cyklu odczytów pt. *Polska w kulturze powszechnej*,
2. publicznej sesji popularno-naukowej poświęconej zobrazowaniu najnowszych badań nad zagadnieniem początków państwa polskiego,
3. uroczystej publicznej sesji pt. *Rola Lublina i Lubelszczyzny w dziejach Polski*.

Skoro mowa o zaawansowanych już projektach, to należy też wspomnieć o planie urządzenia w Lublinie w jesieni 1965 r. konferencji na temat stanu i potrzeb badawczych oraz organizacyjnych w zakresie badań regionalnych w naszym województwie. W konferencji tej wzięliby udział, obok członków PTH, przedstawiciele wszystkich działających na naszym terenie Towarzystw i Stowarzyszeń Miłośników Historii. Wspólne przedyskutowanie problematyki badawczej, form działania i metod pracy mogłoby się przyczynić do lepszej koordynacji tego rodzaju poczynań. Przygotowania wstępne do konferencji są prowadzone przez

członków naszej komisji do kontaktów z terenem, pod przewodnictwem dyrektora WAP w Lublinie, mgr Fr. Cieślaka.

Z innych projektów należy wymienić plan urządzenia, wspólnie ze ZBoWiD, w dniu 12 X 1965 r. w Lublinie sesji popularno-naukowej na temat: *Dekada wyzwolenia — lipiec 1944 w Lublinie*.

Wreszcie, last not least, skoro mowa o dalszych projektach i podjętych już zobowiązaniach, należy przypomnieć, że Oddział nasz przyjął propozycję Zarządu Głównego PTH w sprawie zorganizowania w Lublinie w 1968 r. Powszechnego Zjazdu Historyków. Po raz pierwszy w swych dziejach Lubelski Oddział PTH stałby się gospodarzem ogólnopolskiego zjazdu historyków z udziałem wielu wybitnych uczonych z całego świata.

IV. Akcja wydawnicza

Mniej pomyślnie od akcji odczytowej rozwijała się w okresie sprawozdawczym działalność wydawnicza Oddziału. Wynikało to m. in. z długotrwałości procesu wydawniczego, który przygotowanie i druk publikacji rozkłada na okres znacznie dłuższy niż jeden rok. Ogólnie można powiedzieć, że ustępujący Zarząd kontynuował i starał się doprowadzić do zakończenia szeregu wydawnictw już dawniej rozpoczętych, jednocześnie zainicjował wydawnictwa nowe, których realizacja będzie wymagać — z uwagi na dosyć szeroko zakrojone plany — więcej czasu.

W roku sprawozdawczym ostatecznie już zakończono druk I tomu Monografii Lublina pod red. prof. dr. J. Mazurkiewicza. Wieloletni wysiłek dużego zespołu autorskiego zmaterializował się w postaci dużego i starannie wydanego przez Wydawnictwo Lubelskie tomu, na który od dawna istniało naukowe i społeczne zapotrzebowanie. Rozpoczęte też zostały prace przygotowawcze nad opracowaniem II tomu pod redakcją doc. dr. St. Krzykały. Należałoby sobie życzyć, by i ten tom mógł się w niedalekiej przyszłości ukazać.

Nie udało się dotąd przyspieszyć produkcji „Rocznika Lubelskiego”, który ukazuje się nadal z dużym opóźnieniem. Zaległość 2 lat powiększyła się do lat 3, toteż podjęte zostały kroki w kierunku nadrobienia jej przez równoczesne wydanie dwóch tomów w jednym roku oraz przygotowanie tomu następnego jako podwójnego za okres dwóch lat. Można by przy tej okazji dodać, że zaległości wydawnicze ma cały szereg roczników w naszym kraju, dla przykładu wymienię poznańskie „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, „Rocznik Gdański” i in.

W okresie sprawozdawczym nastąpiły zmiany na stanowiskach redaktorów i sekretarza „Rocznika Lubelskiego”. Ustąpił na własną prośbę jego założyciel i długoletni redaktor prof. dr J. Dobrzański wraz z drugim redaktorem doc. dr T. Menclm. Nowym redaktorem został przez Zarząd Oddziału wybrany prof. dr K. Myśliński, zaś do Komitetu Redakcyjnego weszli: doc. dr St. Krzykała, prof. dr J. Mazurkiewicz i prof. dr H. Zins. Nastąpiła również zmiana na stanowisku sekretarza. Miejsce doc. dr. St. Krzykały zajął dr A. Koprucki. Zarząd Oddziału w specjalnym piśmie skierowanym do obu ustępujących redaktorów oraz poprzedniego sekretarza „Rocznika Lubelskiego” złożył im podziękowanie za owocną pracę. Pragnę skorzystać z możliwości i jeszcze raz podziękować im za trud i pracę włożoną w redagowanie naszego oraganu.

Ze zmianą redakcji zbiegła się zmiana koncepcji „Rocznika Lubelskiego”,

który był dotąd w zasadzie pismem czysto regionalnym, zamieszczał artykuły i różne prace historyków lubelskich, a niekiedy i innych, poświęcone problematyce naszego miasta i województwa. Nowa redakcja, pragnąc uczynić zeń organ reprezentujący całe lubelskie środowisko historyczne, wysunęła projekt, by umożliwić w nim pełną prezentację prowadzonych w naszym ośrodku badań historycznych, zarówno regionalnych, jak i bardziej ogólnych, zarówno z historii Polski, jak i powszechnej. Jest rzeczą zrozumiałą, że problematyka regionalna będzie nadal przeważać z uwagi na zainteresowania znacznej części miejscowych badaczy, dogodne warunki kwerendy archiwalnej, zakrojone już dawniej na szeroką skalę plany badawcze, jak i społeczny obowiązek miejscowych historyków wobec miasta i województwa. Równocześnie jednak wydaje się, że jest rzeczą ze wszechmiar słuszną i wskazaną, by obok badań regionalnych były prezentowane w roczniku i inne zagadnienia, nad którymi pracują historycy lubelscy, co może tylko nadać pismu szerszy zakres, bardziej powszechną rangę i ma pełne naukowe uzasadnienie.

W okresie sprawozdawczym ukazała się nakładem Wydawnictwa Lubelskiego księga kraśnicka pod red. prof. dr. K. Myślińskiego. Zawiera ona referaty i materiały urządzonej przez Oddział sesji historycznej w Kraśniku, poświęconej przeszłości ziemi kraśnickiej. W druku jest księga krasnostawska, rezultat podobnej sesji w Krasnymstawie, a w przygotowaniu księga lubartowska, o czym była już mowa.

Do druku w Wydawnictwie Lubelskim została ostatnio oddana książka prof. dr. Henryka Zinsa *W kręgu Mikołaja Kopernika* (ok. 15 arkuszy). Uzyskano na nią dotację ze strony Wydziału Kultury PWRN w Lublinie.

Wśród innych wydawnictw, których realizacja została w okresie sprawozdawczym przyspieszona, na pierwszym miejscu należy postawić *Bibliografię historii województwa lubelskiego*, opracowaną przez prof. dr. A. Wojtkowskiego. Ta obszerna praca, obejmująca ok. 900 stron maszynopisu, tak potrzebna wszystkim badaczom regionalnym, ukaże się w dwóch tomach: I obejmować będzie dział ogólny i geograficzny, II dział biograficzny. Tom I zostanie przez prof. Wojtkowskiego ostatecznie wykończony już w jesieni tego roku.

Również zbliża się do końca realizacja tomu I *Tekstów źródłowych do historii Lubelszczyzny*. Trwające od bardzo dawna prace zostały w zasadzie niemal zakończone, niestety wyjazd redaktora tomu, doc. dr. Z. Sułowskiego za granicę, przerwał finalizację wydawnictwa.

Trwają też nadal prace nad innymi wydawnictwami (np. *Cmentarze lubelskie*), jednak terminy zakończenia tych badań nie są jeszcze znane.

Ustępując, Zarząd zgłosił ostatnio kilka dalszych projektów wydawniczych, których realizacja mogłaby mieć, jak się wydaje, niemałe znaczenie dla dalszych badań regionalnych. Na wniosek prezesa Oddziału Zarząd przyjął projekt zespołowego opracowania obszernej dwutomowej publikacji pt. *Dzieje Lubelszczyzny*. Monografia ta obejmowałaby w chronologicznym i problemowym syntetycznym ujęciu całość dziejów naszego regionu od czasów najdawniejszych do chwili współczesnej i stanowiłaby podsumowanie wieloletnich badań naszego środowiska historycznego nad dziejami regionu lubelskiego. Prof. dr. H. Zins wystąpił też z projektem opracowania zespołowej pracy pt. *Rola Lublina w dziejach Polski*. Książka ta, mająca charakter popularno-naukowy i przeznaczony dla szerszego kręgu odbiorców, ukazywałaby te momenty i fakty z przeszłości naszego miasta,

które świadczyły o znaczniejszej pozycji i roli Lublina w politycznej, gospodarczej i kulturalnej historii naszego kraju.

Na jednym ze swych posiedzeń Zarząd opowiedział się równocześnie za utrzymaniem i kontynuowaniem rozpoczętej już w 1962 r. serii pt. *Studia nad dziejami Lublina i Lubelszczyzny*. Należałoby dążyć do tego, by co roku ukazywała się w tej serii przynajmniej jedna rozprawa o charakterze studium źródłowego. By rozszerzyć możliwości druku, Zarząd rozważał sprawę stworzenia suplementów do „Rocznika Lubelskiego”.

V. Uwagi końcowe

Przedstawione sprawozdanie z działalności Zarządu Oddziału PTH nasuwa wniosek, że dosyć znacznemu ożywieniu uległa w tym czasie przede wszystkim akcja Oddziału w zakresie popularyzacji historii. Oddział zorganizował w roku sprawozdawczym 12 posiedzeń naukowych, 9 ogólnych i 3 w Sekcji Dydaktycznej, ponadto 28 odczytów w różnych seriach i wystąpieniach publicznych zarówno w Lublinie, jak i w terenie. Dbając o rozwijanie tematyki regionalnej i popularyzowanie przeszłości naszego miasta i województwa, Oddział starał się równocześnie w coraz szerszym zakresie wprowadzać problematykę ogólną, polską i powszechną. Aktywny udział naszego Oddziału w pracach związanych z uroczystościami millenijnymi, świadczy o żywym kontakcie naszych historyków z bieżącym życiem i potrzebami naszych czasów. Oddział włączył się też czynnie do obchodów Dni Lublina i nie z naszej winy nie wszystkie z zaplanowanych i przygotowanych 8 odczytów mogły się odbyć.

W zakresie akcji wydawniczej działalność Oddziału charakteryzowała się z jednej strony dążeniem do pomyślnego zakończenia już dawniej rozpoczętych prac i publikacji, z drugiej zaś strony dążeniem do nakreślenia na przyszłość nowych założeń badawczych, których realizacja pozwoliłaby na zajęcie przez nasze środowisko historyczne bardziej poczesnego miejsca wśród Oddziałów PTH.

Zrealizowanie przedstawionych tu postulatów naukowych i wydawniczych Lubelskiego Oddziału PTH zależeć będzie zarówno od planowego i skoordynowanego wysiłku całego zespołu historyków lubelskich, jak i możliwości druku oraz dotacji władz wojewódzkich i miejskich. Niech mi wolno będzie złożyć podziękowania przewodniczącym Prezydium Wojewódzkiej i Miejskiej Rady Narodowej oraz kierownikom obu Wydziałów Kultury za naprawdę mecenasowski stosunek do poczynąń naukowych naszego Oddziału. Dzięki ich dotacjom możliwe jest wydawanie przez nas „Rocznika Lubelskiego” i monografii Lublina oraz wielu innych naszych publikacji. Zwiększony program wydawniczy, który dopiero będzie mógł zapewnić naszemu środowisku historycznemu odpowiednie miejsce i rangę w naszym kraju, wymagać będzie w przyszłości jeszcze większej pomocy materialnej ze strony naszych władz. Pozwalamy sobie żywić nadzieję, że tak jak i w przeszłości, tak i teraz Lubelski Oddział PTH znajdzie w Wojewódzkiej i Miejskiej Radzie Narodowej swego mecenasa i protektora.

Kończąc, pragnę złożyć serdeczne podziękowanie mgr. Jerzemu Zarembie, który przez wiele lat bezinteresownie i bardzo owocnie pracował na stanowisku skarbnika naszego Oddziału. Składam także podziękowanie wszystkim członkom Zarządu za współpracę i pomoc w realizacji tych różnorodnych poczynąń.

Pragnę swoje sprawozdanie zakończyć bardzo miłym dla naszego Oddziału akcentem. W dniu 2 czerwca 1965 r. w czasie uroczystej sesji Miejskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu Oddziałowi Lubelskiemu PTH został przyznany dyplom uznania za pracę społeczną. Przyjmujemy to wyróżnienie jako dowód aprobaty dla działalności naszego Oddziału PTH w dziedzinie badań i popularyzacji historii w naszym środowisku.

Henryk Zins